

Rammenotat om direktiv 2004/8/EC av 11.2.2004 om fremme av kogenerering av kraft og varme basert på nyttig varmeetterspørsel i det indre energimarked og om endring av direktiv 92/42/EEC

Bakgrunn og status

Direktivet om å fremme av kogenerering av kraft varme basert på nyttig varmeetterspørsel i det indre energimarked (2004/8/EC) ble vedtatt av råd og Europaparlament den 11.2.2004 og er hjemlet i artikkel 175 (miljø) i EU-traktaten. Direktivet har som formål å forbedre energieffektivitet og forsyningssikkerhet ved å fremme høyeffektiv kombinert kraft og varmeproduksjon (kogenerering) der det er en nyttbar varmeetterspørsel. Direktivet inneholder også endringer i direktiv 92/42/EEC om effektivitetskrav for nye varmtvannskjeler, fyrt med flytende eller gassformig brensel, "Boilers Directive".

I bakgrunnen for direktivet pekes det på at det finnes et betydelig potensial for økt bruk av effektive kogeneringsenheter der det eksisterer et varme- eller kjølebehov. Realisering av dette potensialet kan føre til økt energieffektivitet, redusert utslipp av klimagasser, reduserte nettap og økt forsyningssikkerhet. Økt kraft/varme produksjon representerer et politisk svar på denne utfordring. Direktivet stiller seg nøytralt i forhold til valg av primærenergikilde for kombinerte kraft/varmeverk. Det vil si at kombinert kraft/varme fra både gass, kull og fornybar energi kan være fornuftige alternativer i miljø og forsyningssikkerhetssammenheng.

Direktivet utfyller de direktiv som allerede er vedtatt på tilgrensende områder, som fornybardirektivet (2001/177/EC), elmarkedsdirektiv II (2003/54/EC), direktivet om bygningers energibruk(2002/91/EC) og 92/42/EEC om effektivitetskrav for nye varmtvannskjeler, fyrt med flytende eller gassformig brensel (92/42/EEC).

Utformingen av direktivet har flere likheter med bestemmelser i direktivet om fremme av fornybar energi i det indre elektrisitetsmarked, som for eksempel utstedelse av opprinnelsessertifikater. Det er imidlertid ikke utarbeidet noen indikative andelsmål for medlemslandene slik det er gjort i fornybardirektivet. Direktivet fastsetter et rammeverk for fremme av høy-effektiv kogenerering, men tar nasjonale økonomiske og klimatiske forhold i betraktning. Høy-effektive kogeneringsanlegg defineres i direktivet som anlegg som innebærer en sparing av tilført brensel (primærenergi) på minst 10 % i forhold til separat kraft og varmeproduksjon basert på samme brensel.

Hovedbestemmelsene i direktivet som stiller krav til medlemslandene er som følger;

- De enkelte land skal utstede opprinnelsesgarantier for elektrisitetsproduksjon fra høy-effektive kogeneringsanlegg. Opprinnelsesgarantiene skal bl.a. inneholde informasjon om brenselet, utnyttelse av varmen og energieffektiviseringsgevinsten. **(artikkel 5)**

- Hvert land skal kartlegge det nasjonale potensialet for høy-effektive kraftvarmeanlegg, samt hvilke barrierer som eksisterer for økt bruk av slike anlegg. I tillegg skal medlemslandene rapportere om utviklingen i bruken av kogenereringsanlegg i henhold til det nasjonale potensial hvert fjerde år. **(artikkel 6)**
- Landene skal påse at eventuelle støttesystemer for kogenerering legger til grunn at støtteberettigede anlegg leverer varme der det er en reell etterspørsel, samt at det fører til energieffektivisering. Støttesystemene for kogenerering blir i etterkant evaluert av Kommisjonen for å sikre samsvar med regelverket for statsstøtte. **(artikkel 7)**
- Medlemslandene skal påse at systemoperatører av transmisjons og distribusjonsnett garanterer inntak av elektrisitet produsert i kraftvarmeverk, og at det stilles juridiske krav til systemoperatørene om publisering av alle gjeldende regler, kostnader etc. for drift av nettet, og at disse er objektive transparente og ikke-diskriminerende. Forøvrig vises det til relevante bestemmelser elmarkedsdirektiv II (2003/54/EC). **(artikkel 8)**
- Det tas sikte på å evaluere eksisterende lover og forskrifter for etablering og drift av kogenereringsanlegg med henblikk på å forenkle disse prosedyrene. **(artikkel 9)**
- Landene skal rapportere til Kommisjonen (for Norge til ESA) om resultater og analyser av tiltak utført i henhold til artikkel 5 (opprinnelsesgarantier), artikkel 6 (nasjonalt potensial) og artikkel 9 (administrative prosedyrer). Rapporten skal oppdateres hvert fjerde år og offentliggjøres. Medlemslandene skal også årlig sende oppdatert statistikk om produksjon av el og varme fra kogenereringsanlegg. **(artikkel 5, 6, 9 og 10)**
- Kommisjonen skal rapportere til Europaparlamentet og Rådet om status og gjennomføring av direktivet. Rapporten vil bygge på medlemslandenes rapporter jf. artikkel 10. Rapporten skal omhandle; utnyttelsen av de nasjonale potensial, gjennomgang av medlemslandenes lover og forskrifter på området, erfaringer med forskjellige støttesystemer samt vurdere referanseverdiene for beregning effektiviseringsgevinsten. **(artikkel 11).**
- Referanseverdier for fastsettelse av elektrisitetsmengden og effektiviseringsgevinsten ved kogenereringsanlegg skal oppdateres i samsvar med den teknologiske utviklingen på området. **(artikkel 13).**
- Direktivet inkluderer en endring i direktiv 92/42/EEC om effektivitetskrav for nye varmtvannskjeler, fyrt med flytende eller gassformig brensel som vil bety at de kraftvarmeenheterne som er omfattet av direktiv 2004/8/EC ikke er omfattet av direktiv 92/42/EEC. **(artikkel 16)**

2. Gjeldende norsk rett på området og behov for endringer i lov eller forskrift

Olje- og energidepartementet vurderer direktivet slik at bare deler av det berører Norge på en slik måte at det kreves gjennomføring i lov eller forskrift.

Det gjelder for det første artikkel 5 om utstedelse av opprinnelsesgarantier for elektrisitetsproduksjon fra høyeffektive kogenereringsanlegg. Bestemmelsen må sees i sammenheng med en tilsvarende bestemmelse om opprinnelsesgarantier i fornybardirektivet artikkel 5. Artikkel 5 i direktiv om fremme av kogenerering av kraft og varme, kan gjennomføres i forskriften som utarbeides for å gjennomføre artikkel 5 i fornybardirektivet.

3. Norske interesser på området

Kogenerering av kraft og varme benyttes i liten grad i Norge i dag, og er ikke nødvendigvis den mest effektive måten å møte Norges kraft/varmebehov på. Bruk av kogenereringsanlegg forutsetter blant annet en avtager for varmen, med tilhørende infrastruktur. Infrastruktur for fjernvarme er i liten grad bygd ut i Norge, men dette er et av Regjeringens satsingsområder, gjennom Enovas tildelinger av midler fra Energifondet. Økt utbygging av fjernvarmeinfrastruktur, økt bruk av naturgass, biobrensel og biogass/avfallsgass, kan legge til rette for økt bruk av kogenereringsanlegg.

Kogenerering og desentral produksjon, basert på miljøvennlige brenslere, er ellers i tråd med intensjonene bak energiomleggingen og St. prp. nr. 18 (2003 - 2004) Om forsyningsikkerheten for strøm mv.

Direktivet pålegger ikke Norge å opprette omfattende økonomiske incentiver for økt bruk av kogenereringsanlegg, og det legger heller ingen begrensninger på norsk politikk og virkemidler rettet mot andre typer energiproduksjonsanlegg.

4. Forhandlingssituasjonen

Drøftelsen av direktivet i de interne EU-forhandlinger fram mot vedtak 11.2.2005 gikk relativt raskt i og med at en hadde unngått mulige kontroversielle spørsmål knyttet til nasjonale mål i rådet. Kravet i direktivet er kun at det skal utredes hva potensialet er i de enkelte land. Det var likevel drøftelser mellom råd og Europaparlamentet på dette punkt hvor EP ønsket å gå lengre med hensyn til nasjonsvise mål. Ulikheter i de nasjonale forutsetninger for nasjonale mål gjorde imidlertid at ikke ønsket målsettinger inn i direktivet.

5. Andre synspunkter

Direktivets førsteutkast (forslaget fra Kommisjonen) av 22.8. 2002 ble i Norge sendt på en begrenset høringsrunde 14. mars 2003. De fleste høringsuttalelsene var da positive til direktivet, men det var kommentarer til bl.a. muligheten for økte kostnader for nettselskaper ved tilknytning av CHP-anlegg.

Det endelige direktivet av 11. februar 2005 ble sendt på høring. Det fremkom ikke innsigelser mot at direktivet ble tatt inn i EØS-avtalen

6. Administrative, økonomiske, budsjettmessige og rettslige konsekvenser

Direktivet har små budsjettmessige konsekvenser. Det vil kunne påløpe kostnader i forbindelse med å utstede opprinnelsesgarantier, utarbeidelse av statistikk, gjennomføre

analyser og utarbeidelse av rapporter til Kommisjonen. Olje- og energidepartementet vil samarbeide med NVE om gjennomføring av direktivet og utarbeiding av administrative prosedyrer som tilfredsstillende direktivets krav.

Arbeidene knyttet til vurdering av lovendringer og utstedelse opprinnelsesgarantier må koordineres med tilsvarende oppfølging av fornybardirektivet.

7. Konklusjon

Direktivet ble vedtatt inkorporert i EØS-avtalen gjennom EØS-komiteens vedtak den 8. desember 2006. Direktivet er hjemlet i art. 175 (miljø) og samtidig knyttet opp til reglene for det indre energimarked.